

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 13 Sayı: 72 Ağustos 2020 & Volume: 13 Issue: 72 August 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

SIFATLARA DAYALI KİŞİLİK TESTİ İLE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE SES EĞİTİMİ AKADEMİK BAŞARISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ

DETERMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN PERSONALITY TRAITS AND VOICE TRAINING ACADEMIC ACHIEVMENT WITH ADJECTIVES BASED PERSONALITY TEST

Tuğçem KAR*

Öz

İnsanoğlu doğduğu andan itibaren kendini ifade edebilmek için sesini kullanır. Ses hem bir ifade biçimi hem de ihtiyaçları karşılamak üzere kullanılan bir araçtır. Kuşkusuz duyguların aktarımında da insan sesinin yeri büyüktür. Düşünme ve planlı bir şekilde davranmanın aktif olarak başlamadığı yani içgüdüsel davranışın ön planda olduğu ilk aylarda bebek; sesini tamamen doğuştan gelen ve anatomimize en uygun olarak bahşedilmiş olduğuna inandığımız doğal teknik ile kullanır. Bu primitif yöntemin doğruluğunu; günün büyük bölümünü ağlamak ile geçirmesine rağmen sesi kısılmayan bebekler kanıtlayabilir.

Bireyin eğitim sürecindeki tutumları bir anda ortaya çıkan davranışlar değil, çocukluktan itibaren şekillenerek gelişen davranışlardır. Eldeki araştırmada kişilik faktörünün ses eğitimi sürecine olumlu ya da olumsuz bir etki yapıp yapmadığı sorusuyla yola çıkılmıştır. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü'nde "Bireysel Ses Eğitimi" zorunlu dersini, birinci sınıf iki dönem boyunca almış öğrenci veya mezun olan 45 katılımcıya "Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi" (Bacanlı vd, 2009) uygulanmıştır. Testin sonuçlarına istatistik ölçümler yapılmış ve birinci sınıf "Bireysel Ses Eğitimi" dersi not ortalamaları ile anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmıştır. Çalışmanın sonuçları çıktığında "Bireysel Ses Eğitimi" dersini alan öğrencilere kişilik testi uygulanıp, ses eğitimi dersinin kişiye göre düzenlenmesi ile başarının artırılabilmesi sağlanabileceğinden önem taşıdığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ses Eğitimi, Kişilik Özellikleri, Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi, Ses ve Kişilik İlişkisi.

Abstract

From the moment that human beings are born, they use their voice to express themselves. Voice is both a form of expression and a tool used to meet requirements. Undoubtedly, human voice has a significant role in the transmission of emotions. During the first months, when thinking and behaving in a planned manner did not begin actively, which means, instinctive behavior is at the forefront, the babies use their voices with the best naturally granted technique originated entirely from their birth, that is best suited to their anatomy. The accuracy of this primitive method shall be validated through the fact that, however they are crying all day long, they do not have a lack of voice.

The attitudes of an individual within the education process are not the behaviors that emerged instantly but they are the behaviors shaped since their childhood. Present Study is initiated with the question whether the personality factor has a positive or negative influence onto the voice training process and progress. At the Marmara University Atatürk Education Faculty Music Teaching Department, "Adjective Based Personality Test" (Bacanlı et al., 2009) has been applied to 45 students or graduates who had taken the "Individual Voice Training" compulsory course during the first two semesters. To the results of the test, statistical measures have been applied and it has been researched whether there is a significant relationship with the "Individual Voice Training" average scores of the first two semesters' students separately. According to the outputs of the research study, it is presumed that the level of success shall be increased via applying personality test to the students who selected "Individual Voice Training" course and via setting up the Voice Training Course specific to individuals. As a consequence, the research study is considered to be important from this perspective.

Keywords: Voice Education, Personality Characteristics, Adjective Based Personality Test, Voice and Personality Relationship.

*Öğr. Gör. Dr., İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı, Ses Eğitimi Bölümü, ORCID 0000-0002-0252-2537, tkar@itu.edu.tr

I. Giriş

İnsanoğlu doğduğu andan itibaren kendini ifade edebilmek için sesini kullanır. Ses hem bir ifade biçimi hem de ihtiyaçları karşılamak üzere kullanılan bir araçtır. Kuşkusuz duyguların aktarımında da insan sesinin yeri büyüktür. Düşünme ve planlı bir şekilde davranmanın aktif olarak başlamadığı yani içgüdüsel davranışın ön planda olduğu ilk aylarda bebek, sesini tamamen tanrının vermiş olduğu ve anatomimize en uygun olarak bahsedilmiş olduğuna inandığımız doğal teknik ile kullanır. Bu primitif yöntemin doğruluğunu; günün büyük bölümünü ağlamak ile geçirmesine rağmen sesi kısılmayan bebekler kanıtlayabilir. Bireyin eğitim sürecindeki tutumları bir anda ortaya çıkan davranışlar değil, çocukluktan itibaren şekillenerek gelişen davranışlardır. Bireyin davranışları da kişiliğini oluşturur

Erikson (1984)'a göre kişilik; insan yapısının, duygusal durumunun, davranış biçimlerinin, ilgilerinin, yeteneklerinin ve diğer psikolojik özelliklerinin en karakteristik ve orijinal bütünüdür. Durna (2005, 276- 290), kişiliği oluşturan asıl temelin fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden pek çok farklılık gösteren bireylerin bunun sonucunda olayları ve olguları yorumlamadaki farklılığı olduğunu ifade etmektedir. Bu bakımdan kişilik, bir kişinin fiziksel ve sosyal ortamıyla etkileşme tarzını ortaya koyan, düşünce, duygu ve davranışın ayırt edici ve karakteristik görüntüleridir (Tomrukcu, 2008).

Vecchio (1988)'a göre ise kişilik, bireyi diğerlerinden ayıran nispeten kalıcı özellikler ve eğilimlerdir. Greenberg (1999) ise kişiliği, bireyler tarafından sergilenen özgün ve nispeten sabit davranış, düşünce ve duygu kalıbı olarak tanımlamaktadır.

Son yirmi yılda yapılan araştırmalar sonucunda kişilik özelliklerinin beş faktör altında değerlendirilebileceğini ileri süren yaklaşımlar ortaya çıkmıştır (McAdams vd., 2010). Morsünbül (2014, 316-322), günümüzde pek çok araştırmacının kişiliğin odağının beş özellik altında toplanabileceğinde hemfikir olduklarını aktarmaktadır (Bacanlı vd, 2009, 261-279).

Paul Costa ve Robert McCrae tarafından 1985'te geliştirilen Beş Faktör Kişilik Kuramı bütün kişilik özelliklerini bünyesinde toplayan ve bu özellikleri geniş kapsamlı olarak açıklayan bir kuramdır (Merdan, 2013). Bu noktada McCrae ve Costa (2006, 227-244), Beş Faktör Kişilik Kuramını, evrensel ve eksiksiz bütün kişilik özelliklerinin, gözleme dayalı olarak beş temel boyutta ele alınıp sınıflandırılması olarak tanımlamaktadır. Goldberg (1992), beş temel boyutu, dışa dönüklük, uyumluluk, sorumluluk, nevroitiklik ve gelişime açıklık olarak ifade etmektedir (Bacanlı vd, 2009, 261-279).

Dışa Dönüklük (Extraversion): Bireylerin sosyal, girişken, konuşkan, samimi, dürüst, çabuk ilişki kurabilen, cesur, iddialı, enerjik, neşeli, iyimser, eğlenmeyi seven, insan odaklı ve sevgi dolu bir yapıya sahip olmalarını ifade etmektedir (Stevens, Ash, 2001, 500-517). Bu tür kişiliğe sahip bireylerin iletişim kurarken sıkıntı yaşamadıkları, aktif, sempatik etkileyici ve baskın bireyler oldukları söylenmektedir (Morsünbül, 2014).

Uyumluluk (Agreeableness): Kişilerin iyi huylu, ılımlı, işbirlikçi, yardımsever, duygusal, olgun, uyumlu, iyiliksever, başkalarına karşı dikkatli, kendine yetebilen, sempatik, açık sözlü, fedakar, alçak gönüllü, esnek, yumuşak kalpli, güvenilir, kibar, hoşgörülü, başkalarını seven, samimi, arkadaş canlısı gibi özelliklere sahip olmasıdır (Sommer vd. 2002). Uyumlu bireylerin buldukları ortamın yapısına göre hareket ettikleri, herhangi olumsuz bir durum karşısında ılımlı ve sakin bir şekilde hareket ederek çözüm yoluna gittikleri ve başkalarıyla olumlu ve karşılıklı ilişkileri sürdürme eğiliminde oldukları söylenebilir (Morsünbül, 2014; Tatlıoğlu, 2014).

Sorumluluk (Conscientiousness): Bu boyut, bireylerin amaca yönelik dürtülerini iyi kontrol edebildikleri gibi ayrıntılara da ne kadar dikkat edebildiklerini ölçmektedir. Sorumluluk sahibi bireyler güvenilir, kararlı, titiz, tertipli, organize olmuş, dakik, güçlü, iradeli bir yapıya sahiptirler (Yürür, 2009, 23-42). Bu özelliğe sahip bireyler planlı, organize disiplinli bir duruş sergilerken kendilerine verilen sorumluluğu titiz bir şekilde yerine getirmeye çalışırlar ve sorumluluk almaktan kaçınmazlar (Bruck, Allen, 2003, 457-472).

Nevrotiklik (Neuroticism): Bu faktörün tanımlayıcı özellikleri arasında yetersiz, güvensiz, çekingen, endişeli, heyecanlı, kaygılı, kendine güvenmeyen, kötümser ve duygusal gibi kişilik özellikleri yer almaktadır (Costa vd., 1986, 640-650). Nevrotikliğin tersi olan duygusal denge özelliğine sahip bireyler ise eleştiriye açık, sakin, kendinden emin özellikler taşıırken, olumsuz duygu ve durumlarla etkin bir şekilde baş ederler (Goldberg, 1992, 26-42).

Gelişime Açıklık (Openness to Experience): Gelişime açık bireylerin, hayal gücü geniş, entelektüel, maceracı, zeki, meraklı, yaratıcı, yeniliklere açık gibi özellikler taşıdıkları söylenmektedir (Bono ve diğ., 2002, 1311-1344). Gelişime açık bireyler işlerinde daha başarılı olmak amacıyla kendilerini yenileme, yetenek ve becerilerini geliştirme eğilimindedirler (Bitlisli vd., 2013; Karaman vd., 2010, 459-480).

Beş Faktör Kişilik Kuramı ile ilgili Türkiye’de yapılan araştırmalara bakıldığında genellikle uyarılma ve ölçek geliştirme çalışmalarına rastlanmaktadır (Bacanlı vd., 2009, 261-279). Somer (1998, 17-32)’in yetişkinler üzerinde yürüttüğü çalışmada, birinci düzey (first order) analizi yapılarak seçilen 235 adet sıfatın faktör analizi sonucunda beş temel faktör boyutunda temsil edildiği tespit edilmiş, bu sıfatların kişilik özelliklerinin temsilcisi olduğu belirlenmiştir. Somer ve Goldberg (1999) tarafından yürütülen bir diğer çalışmada ise Somer (1998, 17-32)’in kişilikle ilişkili Türkçe sıfat değişkenleri üzerindeki tespitleri temel alınarak oluşturulan 179 çift sıfat, hem Türk hem de Amerikan örnekleme üzerinde kullanılmış, değişkenlerin beş faktör yapısı açık bir şekilde ortaya konulmuştur (Bacanlı vd, 2009, 261-279).

Somer ve arkadaşları (2001) tarafından Türkiye’de Beş Faktör Kişilik Envanterinin geliştirilmesi çalışması yapılmış ve beş temel faktörü olan 17 alt boyutu bulunan 220 maddeden oluşan ölçek formu hazırlanmıştır. Bu ölçeğin geliştirilmesiyle Beş Faktör’ün Türk kültüründeki görünümünün incelenmesi sağlanmıştır (Bacanlı vd, 2009, 261-279).

Problem:

1. İlgüdüsel davranışın ön planda olduğu ilk aylarda bebeklerin, sesini tamamen doğuştan gelen ve anatomimize en uygun olduğu düşünülen doğal teknik ile kullandığı düşünülür. Sonrasında düşünme yetisi geliştikçe insanoğlu sesini doğal olarak kullanmaya devam edebilir mi yoksa sosyal faktörler ve kişilik faktörleri ses eğitimi sürecini etkiler mi?

2. Sosyal etkenlerin, psikolojinin ve karakterimizin ses eğitimi sürecine olumlu ya da olumsuz etkileri var mıdır?

3. Kişilik özellikleri ses eğitiminde akademik başarıyı nasıl etkiler?

Amaç:

Bu araştırma; bireyin kişilik özelliklerinin ses eğitimi sürecine olan olumlu ve olumsuz etkilerini tartışmak amacıyla yapılmıştır.

Varsayım:

Araştırmada; katılımcıların soruları içtenlikle cevapladığı ve envanterin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

Evren ve Örneklem:

Araştırmanın evrenini ses eğitimi alan tüm kişiler oluştururken; katılımcılar araştırmacının eğitim verdiği kurumdaki 45 öğrencisinden oluşmaktadır. 36 numaralı katılımcı her soruya aynı cevabı vermiş olduğu için değerlendirmeye alınmamış ve istatistiksel ölçümler 44 katılımcı üzerinden değerlendirilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT)’nin Geçerliği

Yapı Geçerliği

SDKT’nin yapı geçerliğini test etmek için 285 katılımcıdan elde edilen veriler üzerinde Temel Bileşenler Faktör Analizi yapılmıştır. Scree Plot grafiğinin öngörülerinden hareketle araç, beş faktöre zorlanmış ve Direct Oblique döndürme yapılmıştır. Analiz sonucunda beş faktörün SDKT’ye ait varyansın % 52.63’ünü açıkladığı görülmüştür. Dışadönüklük, faktör yükleri .568 ile .790 arasında değişen dokuz maddeden oluşmakta ve SDKT’ye ait varyansın % 23.20’ini açıklamaktadır. Benzer şekilde Yumuşak Başlılık, yükleri .778 ile .605 arasında değişen 9 maddeden oluşmaktadır. Bu dokuz maddenin SDKT’ye ait varyansın % 10.45’ini açıkladığı görülmektedir. Sorumluluk, faktör yükleri .861 ile .665 arasında değişen yedi maddeden oluşmakta ve SDKT’ye ait varyansın % 9.15’ini açıklamaktadır. Duygusal Dengesizlik, yükleri .719 ile .367 arasında değişen yedi maddeden oluşmakta ve SDKT’ye ait varyansın % 5.26’sını açıklamaktadır. Son olarak Deneyime Açıklık boyutu, yükleri .793 ile .491 arasında değişmekte ve SDKT’ye ait varyansın % 4.56’sını açıklamaktadır. Tablo 1’e bakıldığında Dışadönüklük boyutuna ait maddelerin

Deneyime Açıklık boyutuna da yüklendiği görülmektedir. Ortaya çıkan bu durumun, her iki boyut arasındaki orta düzeyde ilişkiden kaynaklanabileceği şeklinde yorumlanabilir. Genel olarak bakıldığında, boyutlarda yer alan maddelerin faktör yüklerinin kabul edilen sınırların üzerinde olduğu ve açıklanan varyansın tatminkâr düzeyde bulunduğu söylenebilir.

Uyum Geçerliği

SDKT'nin uyum geçerliğini sınamak için Sosyotropi Ölçeği, Çatışmalara Tepki Ölçeği, Negatif Pozitif Duygu Ölçeği, Sürekli Kaygı Envanteri kullanılmıştır. Yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon sonuçları sunulmuştur. Korelasyon katsayıları incelendiğinde, SDKT'nin Duygusal Dengesizlik boyutu puanının Pozitif Duygu ($r = -.27, p < .05$) ve Pazarlık ($r = -.28, p < .05$) puanları ile ters yönde, Negatif Duygu ($r = .58, p < .01$), Sürekli Kaygı ($r = .53, p < .01$) ve Sosyotropi puanları ile olumlu yönde anlamlı ilişkiler ortaya koyduğu görülmektedir. Buna karşın, Duygusal Dengesizlik boyutu ile Problem Çözme, Kavga ve Çatışmaya Tepki Ölçeği toplam puanları arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($p > .05$). Dışadönüklük boyutu puanının Pozitif Duygu ($r = .54, p < .01$) ve Sosyotropi ($r = .43, p < .01$) puanları ile olumlu yönde, Negatif Duygu ($r = -.41, p < .01$) ve Sürekli Kaygı ($r = -.39, p < .01$) puanları ile ters yönde ve anlamlı düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur. Dışadönüklük boyutu ile Çatışmaya Tepki Ölçeği ve alt boyutları arasında anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır ($p > .05$). Deneyime Açıklık boyutu puanı; Pozitif Duygu ($r = .55, p < .01$) ve Çatışmaya Tepki Ölçeği alt boyutlarından olan Pazarlık alt boyutu ($r = .27, p < .05$) puanları ile olumlu yönde, Negatif Duygu ($r = -.26, p < .05$) puanı ile ters yönde ve anlamlı ilişkiler ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, Deneyime Açıklık boyutu puanı ile problem çözme, Kavga, Çatışmaya Eğilim ve Sosyotropi puanları arasında anlamlı düzeyde bir ilişkili olmadığı görülmektedir ($p > .05$). Yumuşak Başlılık boyutu puanının, Negatif Duygu ($r = -.27, p < .05$) puanı ile ters yönde, Pazarlık ($r = .42, p < .01$) ve Çatışmaya Tepki toplam puanları ($r = .41, p < .01$) ile olumlu yönde ilişkili olduğu görülmektedir. Yumuşak Başlılık puanları ile Sürekli Kaygı, Problem Çözme ve Sosyotropi puanları arasında anlamlı ilişkilere rastlanmamıştır ($p > .05$). Son olarak Sorumluluk boyutu puanı; Pozitif Duygu ($r = .48, p < .01$), Pazarlık ($r = .33, p < .05$), Problem Çözme ($r = .30, p < .05$), Çatışmaya Tepki ($r = .34, p < .01$) ve Sosyotropi ($r = .41, p < .01$) puanları ile olumlu yönde, Negatif Duygu ($r = -.26, p < .05$) puanı ile ters yönde ve anlamlı ilişkiler ortaya koymaktadır. Genel olarak incelendiğinde, SDKT'nin boyutlarının uyum geçerliği için kullanılan ölçeklerle orta düzeyde ve anlamlı bir yapı ortaya koyduğu ve bu sonuçların uyum geçerliği açısından önemli olduğu söylenebilir.

Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT)'nin Güvenirliği

SDKT'nin güvenilirlik çalışmaları kapsamında 285 katılımcıdan elde edilen veriler üzerinde aracın iç tutarlık katsayıları hesaplanmış ve 90 katılımcıya ise iki hafta arayla SDKT uygulanmıştır.

SDKT'nin boyutlarının iç tutarlık katsayılarının .73 ile .89 aralığında değiştiği görülmektedir. En yüksek iç tutarlık katsayısının ise Dışadönüklük (.89), en düşük iç tutarlık katsayısının Duygusal Dengesizlik (.73) boyutuna ait olduğu görülmektedir. Duygusal Dengesizlik boyutunun iç tutarlık değerinin diğer boyutlara göre düşük çıkmasının bir nedeni madde toplam korelasyon ranjı incelendiğinde daha iyi anlaşılmaktadır (.26-.55). Diğer taraftan, aracın test tekrarına ilişkin bulgulara bakıldığında en yüksek ilişkiyi Yumuşak Başlılık ($r = .86^{**}, p < .01$), en düşük ilişkiyi ise Deneyime Açıklık Boyutunun ($r = .68^{**}, p < .01$) ortaya koyduğu görülmektedir. Sonuç olarak kişilik boyutlarının iç tutarlık katsayıları kabul edilen .70 değerinin (Nunnally ve Bernstein, 1994) üzerinde olması SDKT'nin güvenilirliğinin bir kanıtı olarak görülmektedir.

II. Yöntem

Eldeki araştırmada kişilik faktörünün ses eğitimi sürecinde olumlu ya da olumsuz bir etki yapılıp yapılmadığı sorusuyla yola çıkılmıştır. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü'nde "Bireysel Ses Eğitimi" dersini araştırmacıdan almış öğrenci veya mezun olan 44 katılımcıya "Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi" (Bacanlı vd, 2009, 261-279) uygulanmış, testin sonuçlarına istatistik ölçümler yapılmış ve birinci sınıf "Bireysel Ses Eğitimi" dersi not ortalamaları ile anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmıştır.

44 katılımcı ile gerçekleştirilen kişilik ve ses eğitimi ilişkisi araştırması kapsamında "Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi" envanteri katılımcılara uygulanmıştır. Bu envanter Duygusal Dengesizlik/ Nevrotizm, Dışadönüklük, Deneyime Açıklık, Yumuşakbaşlılık, Sorumluluk boyutlarını ölçmek üzere hazırlanmış 7'li likert tipi bir envantere sahiptir. 40 soruluk anket tipi çalışma dâhilinde ilgili sorular yukarıda belirtilen beş boyuta adreslendirilmiştir. Her bir sorunun iki zıt sıfat arasında "çok uygun/ oldukça uygun/ biraz uygun/ ne uygun ne uygun değil/ biraz uygun / oldukça uygun / çok uygun" şeklinde niteliksel cevap seçenekleri bulunmaktadır. Katılımcıların sorulara verdikleri cevaplara 1'den 7'ye kadar sayısal değerler atanarak niteliksel cevapların niceliksel ağırlıklara dönüştürülmesi sağlanmıştır. Her bir katılımcının her bir boyuta

adresli cevaplarının sayısal karşılıkları toplanarak bireysel toplam boyut skorları elde edilmiştir. Tüm katılımcılar ve tekil katılımcıların cevaplarının analiz edilmesinde istatistiksel ifadeler kullanılmıştır. Bu amaçla varyans, standart sapma, kovaryans ve korelasyon değerleri ve aritmetik ortalamalar dikkate alınarak katılımcıların boyutlara dair skorları etüt edilmiştir.

Ayrıca 44 katılımcının 1. sınıf sonunda girmiş oldukları 3 kişilik jüri önünde yapılan Bireysel Ses Eğitimi sınav notları veri olarak kullanılmıştır. Katılımcılar bir İtalyanca Antiche Arie, bir Almanca Lied, bir Okul Şarkısı ve bir Halk Türküsü'nü hazırlayıp piyano eşliğinde jüriye bir performans sunmuşlardır. Bu performans jüri tarafından değerlendirilmiş ve katılımcılara not verilmiştir. Bu notlar Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi uygulanan katılımcıların, Bireysel Ses Eğitimi dersi akademik başarı puanları olarak kaydedilmiştir.

Tablo 1. Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi Envanterinden Bir Likert Örnek

	Çok uygun	Oldukça uygun	Biraz uygun	Ne uygun, ne uygun değil	Biraz uygun	Oldukça uygun	Çok uygun	
İçedönük	○	●	○	○	○	○	○	Dışadönük

III. Tartışma

Burada Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi'nin Boyutları; Duygusal dengesizlik/ Nevrotiklik (X) harfi ile, Dışadönüklük (Y) harfi ile, Deneyime Açıklık (Z) harfi ile, Yumuşakbaşlılık (A) harfi ile, Sorumluluk (B) harfi ile kısaltılarak adlandırılmıştır.

Tablo 2. Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi Envanteri - Kişilik Boyutlarının Kısaltmaları

KİŞİLİK BOYUTLARININ KISALTMALARI	
X	Duygusal dengesiz/Nevrotiklik
Y	Dışadönüklük
Z	Deneyime Açıklık
A	Yumuşakbaşlılık
B	Sorumluluk

Aritmetik Ortalama

$$\bar{x} = \frac{\sum x_i}{n} = \text{aritmetik ortalama}$$

Boyutlar ve notların ortalamasına bakıldığında Duygusal Dengesizlik/ Nevrotizm boyutunun ortalamasının 26.20 olduğu görülmektedir. Dışadönüklük boyutunun ortalamasının 45.68; Deneyime Açıklık boyutunun ortalamasının 46.64; Yumuşakbaşlılık boyutunun ortalamasının 48.77; Sorumluluk boyutunun ortalamasının ise 38.18 olduğu görülmektedir. Not ortalamasının ise 76.89 olduğu görülmektedir.

Duygusal Dengesizlik/ Nevrotizm boyutunun toplam skoru, 7 soruya verilecek maksimum 7 puan üzerinden 49 puandır. Dışadönüklük boyutunun toplam skoru, 9 soruya verilecek maksimum 7 puan üzerinden 63 puandır. Deneyime Açıklık boyutunun toplam skoru, 8 soruya verilecek maksimum 7 puan üzerinden 56 puandır. Yumuşakbaşlılık boyutunun toplam skoru, 9 soruya verilecek maksimum 7 puan üzerinden 63 puandır. Sorumluluk boyutunun toplam skoru, 7 soruya verilecek maksimum 7 puan üzerinden 49 puandır. Dolayısıyla maksimum skorlar 49 ila 63 arasında değişmektedir.

Oysa “Bireysel Ses Eğitimi” dersi notları 100’lük not sistemi üzerinden verilmektedir. Boyut skorları ve “Bireysel Ses Eğitimi” dersi not ortalamalarının istatistiksel olarak birlikte değerlendirilebilmesi için boyut skorlarının da 100’lük sisteme dönüştürülmesi ya da ölçeklendirilmesi şarttır.

Standart Sapma

$$\text{standart sapma} = \sigma_x = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

Bu ölçeklendirme gerçekleştirildikten sonra varyans, standart sapma, kovaryans ve korelasyon değerleri hesaplanmıştır. Buna istinaden elde edilen standart sapma değerlerine bakıldığında; X Boyutu 6.38; Y Boyutu 9.13; Z Boyutu 6.21; A Boyutu 8.09; B Boyutu 5.92 olduğu görülmektedir. Not ortalamalarının standart sapması ise 11.69’dur. Bu sayısal ifadelerle bakıldığında 5.92 standart sapma değeri ile B Boyutu yani Sorumluluk Boyutunun standart sapması ortalamaya göre en yakın değerdir. Yani her bir katılımcının verdiği cevap 44 katılımcının verdiği ortalama cevaba bu boyutta en yakındır. 11.69 standart sapma ile ortalamadan en çok uzaklaşan değişken not ortalaması değişkenidir.

Kovaryans

$$\text{kovaryans} = \text{cov}(x, y) = \sigma_{xy} = \sum_{i=1}^n \frac{(x_i - \bar{x})(y_i - \bar{y})}{n-1}$$

Tablo 3: Kovaryans Değerleri I

σ_{xy} (NOTORT _ X)	-17,495
σ_{xy} (NOTORT _ Y)	-17,2332
σ_{xy} (NOTORT _ Z)	-7,60176
σ_{xy} (NOTORT _ A)	7,895919 (Yumuşakbaşlılık)
σ_{xy} (NOTORT _ B)	-3,09401

(σ_{xy}) Kovaryans: (NOTORT _ A) : 7,895919

Standart sapma değerlerinden sonra kovaryans değerleri incelenmiştir. Kovaryans değerleri her bir boyut arasındaki çapraz ilişkinin kuvvetini ya da zayıflığını ifade etmektedir. Kovaryanstan farklı olarak korelasyon bu ilişkinin derecesinin göstermektedir.

İki değişken birbirleriyle aynı yönde ya da ters yönde hareket ediyorsa bu iki değişkenin bağımlı olduğu söylenebilir. Değişkenle aynı yönde hareket ediyorsa iki değişken arasında pozitif bağ vardır. Değişkenler birbirlerine ters yönde hareket ediyorsa yani birisi artarken diğeri azalıyor aralarında negatif bağ vardır.

Buna göre;

Tablo 4: Kovaryans Değerleri II

XY kovaryans değeri 13.68
XZ kovaryans değeri 4.82
XA kovaryans değeri 7.46
XB kovaryans değeri 3.12
YZ kovaryans değeri 36.83
YA kovaryans değeri 22.65
YB kovaryans değeri 34.72
ZA kovaryans değeri 26.03
ZB kovaryans değeri 18.91
AB kovaryans değeri 19.02
Not Ortalaması X kovaryans değeri -17.50
Not Ortalaması Y kovaryans değeri -17.23
Not Ortalaması Z kovaryans değeri -7.60
Not Ortalaması A kovaryans değeri 7.90

Not Ortalaması B kovaryans değeri -3.094' dir.

Buradan anlaşılacağı üzere X, Y, Z, A ve B kovaryans değerlerinin tümü pozitif değer almıştır. Dolayısıyla boyutlar aynı yönde hareket etmektedir. 4.82 kovaryans değeri ile en düşük pozitif ilişki X ve Z arasında; en kuvvetli pozitif ilişki ise 36.83 kovaryans değeri ile Y ve Z arasındadır.

Not ortalamalarının boyutlar ile olan kovaryans ilişkilerine bakıldığında A Boyutu hariç negatif ilişki mevcuttur. Yani not ortalamaları artarken X, Y, Z ve B boyutları ters istikamette eğilim göstermişlerdir. Fakat A Boyutu yani Yumuşakbaşlılık arttıkça not ortalamalarının da arttığı görülmektedir.

Korelasyon

$$\rho_{x,y} = \text{korelasyon} = \frac{\sigma_{xy}}{\sigma_x * \sigma_y}$$

Tablo 5: Korelasyon Değerleri I

ρ_{XY}	0,235	YX	0,235	ZX	0,122	AX	0,144	BX	0,0826
ρ_{XZ}	0,122	YZ	0,649	ZY	0,649	AY	0,306	BY	0,642
ρ_{XA}	0,144	YA	0,306	ZA	0,517	AZ	0,517	BZ	0,514
ρ_{XB}	0,0825	YB	0,642	ZB	0,514	AB	0,397	BA	0,397
ρ_{X_NOT}	-0,234	Y- NOTORT	-0,161	Z- NOTORT	-0,105	A- NOTORT	0,0834	B- NOTORT	-0,0445

(ρ) Korelasyon : (NOTORT- A) : 0,083423332

Yukarıdaki varyans etütlerinden pozitif ve negatif ilişkiler anlaşılmaktadır. Fakat bu ilişkilerin derecesi hakkında yorum yapabilmek için korelasyon sayıları belirlenmelidir. Kovaryans, değişkenlerin hareket yönünü gösterirken korelasyon iki değişkenin birbirine ne kadar benzerlikte hareket ettiğini gösterir. Korelasyon katsayısı +1 ve -1 arasında bir değer alır. +1'e eşitse değişkenlerin arasında tam pozitif korelasyon ya da doğrusal bir bağ bulunmaktadır. Değer 1'e ne kadar yakınsa bağ o kadar kuvvetlidir. Katsayı 0'a eşitse bir bağdan söz edilemez. Bu durumda iki değişkenin ilişkili olarak nasıl hareket edeceği tahmin edilemez. Katsayı -1'e eşitse tam negatif korelasyondan söz edilir. Değer -1'e ne kadar yakınsa değişkenler o denli farklı yönde hareket eder.

Bu bağlamda korelasyon değerleri incelendiğinde;

Tablo 6: Korelasyon Değerleri II

$\rho (XY)$ 0.235
$\rho (XZ)$ 0.122
$\rho (XA)$ 0.144
$\rho (XB)$ 0.083
$\rho (X \text{ Not Ortalaması})$ -0.234
$\rho (YZ)$ 0.649
$\rho (YA)$ 0.306
$\rho (YB)$ 0,642
$\rho (Y \text{ Not Ortalaması})$ -0.161
$\rho (ZA)$ 0.517
$\rho (ZB)$ 0.514
$\rho (Z \text{ Not Ortalaması})$ - 0.105
$\rho (AB)$ 0.397
$\rho (A \text{ Not Ortalaması})$ + 0.083
$\rho (B \text{ Not Ortalaması})$ - 0.045

Değerlendirme ve Sonuç

Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi envanterinin 5 boyutu olan Dışa Dönüklük, Uyumluluk, Sorumluluk, Nevrotiklik ve Gelişime Açıklık boyutları arasındaki kovaryans değerlerinde olduğu gibi korelasyon değerlerinde de tutarlı bir biçimde pozitif ilişkiye rastlanmaktadır.

Bu değerlerin korelasyon derecelerine bakıldığında; + 0.5 değerinin altındaki zayıf ilişkilere XY (Nevrotiklik ve Dışa Dönüklük), XZ (Nevrotiklik ve Deneyime Açıklık), XA (Nevrotiklik ve Yumuşakbaşlılık), XB (Nevrotiklik ve Sorumluluk) ,YA (Dışadönüklük ve Yumuşakbaşlılık), AB (Yumuşakbaşlılık ve Sorumluluk)'de rastlanmaktadır.

Kuvvetli pozitif ilişkiyi ifade eden katsayılara ise YZ (Dışadönüklük ve Deneyime Açıklık), YB (Dışadönüklük ve Sorumluluk), AZ (Yumuşakbaşlılık ve Deneyime Açıklık), BZ (Sorumluluk ve Deneyime Açıklık)'de rastlanmaktadır.

Kişilik özellikleri ve Ses Eğitimi akademik başarısı ilişkisine bakılacak olursa da; yalnızca A Boyutu yani Yumuşakbaşlılık ile Bireysel Ses Eğitimi Not Ortalaması arasında pozitif bir korelasyon bulunmaktadır. Bu da + 0.08 düzeyinde olup zayıf bir pozitif ilişkiyi işaret etmektedir.

Tüm istatistiksel etütler karşılaştırıldığında kovaryans, korelasyon ve standart sapmaların yukarıda da ifade edildiği şekilde tutarlı değerler oldukları görülmektedir.

Anlamli ilişki çıkan Yumuşakbaşlılık boyutunda katılımcıların aşağıdaki zıt sıfatlar hakkında kendilerini 1'den 7'ye yakınlık olarak değerlendirmeleri istenmiştir.

Tablo 7: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi'nde Yumuşakbaşlılık Boyutuna Ait Zıt Sıfatlar

Kindar	Affedici
Başkalarına Kayıtsız	Yardımsaver
Rekabetçi	İşbirliği Yapan
Kibirli	Alçakgönüllü
Asi	Uysal
Acımasız	Merhametli
Bencil	Fedakâr
Hoşgörüsüz	Hoşgörülü
İnatçı	Uzlaşmacı

Bu verilerden yola çıkarak bir değerlendirme yapacak olursak; Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi uygulanan 44 katılımcının boyutlar arası korelasyonlarında YZ (Dışadönüklük ve Deneyime Açıklık), YB (Dışadönüklük ve Sorumluluk), AZ (Yumuşakbaşlılık ve Deneyime Açıklık) ve BZ (Sorumluluk ve Deneyime Açıklık) katsayıları kuvvetli bir pozitif ilişkiyi işaret etmektedir. "Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi Boyutları" ve "Bireysel Ses Eğitimi" dersi performans notu yani "Ses Eğitimi Akademik Başarısı" korelasyonlarına bakıldığında ise yalnızca "Yumuşakbaşlılık" boyutu ile pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır.

Araştırmacıyı eldeki çalışmayı yapmaya yönlendiren, bireysel ses eğitimi derslerinde öğrencilerinin kişiliklerine ait bazı özelliklerin ve bazı psikolojik faktörlerin öğrenme sürecini olumlu veya olumsuz bir şekilde etkilediğini tespit etmesidir. Öğrencilere ses eğitimine başladıklarında bir kişilik testi uygulanır ve bu testin sonuçlarına göre eğitim sürecini etkileyen olumlu faktörleri pekiştiren olumsuz faktörleri ise en aza indiren bir ses eğitimi programı tasarlanırsa, eğitimin kalitesinin yükseleceği hipoteziyle harekete geçilmiştir. Kişilik testi boyutlarından yalnızca bir boyut pozitif ilişkiyle öne çıkmıştır. Katılımcı sayısı çoğaltılarak ve akademik başarı notlarının temel alınması yerine ses analizi programları kullanılarak bu araştırmanın genişletilmesi araştırmayı ilerletmek isteyenlere önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Bacanlı, H.; İlhan, T. ve Aslan S. (2009). Beş Faktör Kuramına Dayalı Bir Kişilik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi (SDKT). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 261-279.
- Bitlisli, O. G. F., Dinc, M., Çetince, O. G. E., ve Kaygısız, U. (2013). Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile Akademik Güdülenme İlişkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences*, 18(2): 459- 480.
- Bono, Joyce E.; Boles, Terry L.; Dudge, Timothy A. and Lauver, Kristy J. (2002). The Role of Personality in Task and Relationship Conflict. *Journal of Personality*, 70 (3), 1311-1344.

- Bruck, C. S. ve Allen, T. D. (2003). The relationship between big five personality traits, negative affectivity, type a behavior and work-family conflict. *Journal of Vocational Behavior*, 63(1),457-472.
- Costa, Paul T.; Catherine M. Busch, Alan B. Zonderman, Robert R. McCrae (1986). Correlations of Mmpi Factor Scales With Measures Of The Five Factor Model of Personality. *Journal Of Personality Assessment*, 50 (4).
- Durna, U. (2005). A ve B Tipi Kişilik Yapılarını ve Bu Kişilik Yapılarını Etkileyen Faktörlerle İlgili Bir Araştırma. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19 (1).
- Erikson, Erik. H. (1984). *İnsanın Sekiz Çağı*. (Çev: B. Ustün - V. Sar), Ankara: Birey ve Toplum Yayıncılık.
- Goldberg, Lewis R. (1992). The Development of Markers for The Big-Five Factor Structure. *Psychological Assessment*, 4 (1), 26-42.
- Greenberg, J. (1999). *Managing Behavior in Organizations*. ABD: Prentice Hall New Jersey.
- McAdams, DP. Olson, BD. (2010). Personality Development: Continuity and Change over The Life Course. *Annu Rev Psycho*, 61, 517-542.
- McCrae, Robert R. and Costa, Paul T. (2006), A Five-Factor Theory Perspective on Traits and Culture. *Psychologie Française*, 51, 227-244.
- Merdan, E. (2013). Beş Faktör Kişilik Kuramı İle İş Değerleri İlişkinin İncelenmesi: Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, Sayı 7.
- Morsünbül, U. (2014). Hızlı Büyük Beşli Kişilik Testi Türkçe Versiyonu Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 27, 316-322.
- Somer, O. (1998). Türkçede Kişilik Özelliği Tanımlayan Sıfatların Yapısı ve Beş Faktör Modeli. *Türk Psikoloji Dergisi*, 13(42), 17-32.
- Stevens, Charles. D. and Ash, Ronald A. (2001). Selecting Employees for Fit: Personality and Preferred Managerial Style. *Journal of Managerial Issues*, 13, (4), 500-517.
- Tatlıoğlu, K. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Kuramına Göre Kişilik Özellikleri Alt Boyutlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, XVII.
- Tomrukçu, B. (2008). *Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile İş Değerleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Vecchio, Robert P. (1988). *Organizational Behavior*. ABD: The Dryden Press International Edition.
- Yürür, S. (2009). Yöneticilerin Çatışma Yönetim Tarzları ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Analizine Yönelik Bir Araştırma. *C.U. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 10 (1), 23-42.